

SLOVENSKI NAROD

Iznajha vsak dan popoldne, izvzemši aedeje in praznike. — Inserati do 30 pett Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50 od 100 do 300 vrst a Din 3.— večji inserati pett vrste Din 4.— Popust po dogovoru inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.— za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNISTVO
LJUBLJANA. Knafljeva ulica 6t. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

MARIBOR, Grajski trg št. 8 — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošttem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

PRED HAAŠKO RAZSODIŠČE

Po sodbi ameriških krogov bo moral o reparacijskem sporu razpravljati mednarodno razsodišče v Haagu

Washington, 12. januarja. Presenetljiva izjava nemškega državnega kanclerja dr. Brüninga, da Nemčija ne more in noče več plačevati reparacij, tudi v Ameriki ni ostala brez odmeva, dasiravno ameriški krogi sicer dokaj drugega gledajo na evropska vprašanja, kakor pa Evropa sama. Bilo je sicer znano že dolgo, da se bo skušala Nemčija ostresti reparacijskih bremen, vendar pa ni nikje pričakoval, da se bo to zgodilo v taki obliki in v trenutku, ko se vrše zadnje priprave za sestanek mednarodne konference v Lausanni, ki naj bi razpravljala o tem vprašanju.

Amerika neposredno ni prizadeta, tako Nemčija svojo napoved zares izvrši, vendar pa so si ameriški krogi na jasnom, da se v tem primeru komplikira tudi vprašanje medzavezniških vojnih dolgov. V Washingtonu računajo s tem, da bodo Francija in ostale zavezniške države izjavile, da tudi one ne morejo plačati svojih dolgov v Ameriki, če Nemčija ustavi svoja reparacijska plačila.

Že ob priliki razprave o Hoovrovem moratoriju v ameriškem kongresu se je pokazalo, da Amerika ni razpoložena za znižanje ali popolno brisanje vojnih dolgov. Gospodarske prilike so se v Ameriki v zadnji dobi tako poslabšale, da je malo verjetno, da bi kongres izpremenil svoje stališče glede vojnih dolgov.

Kakor zatrjujejo v merodajnih krogih, Amerika direktno ne bo posegla v spor, ki je nastal med Nemčijo in državami upnicami, vendar pa bo že s svojim stališčem v vprašanju vojnih dolgov neposredno vplivala na stališče zaveznikov v zadevi nemških reparacij. V ameriških krogih zelo dvomijo v kak uspeh lausanske konference in računajo s tem, da bodo zavezni, ako bi Nemčija nepopustljivo vztrajala na izjavi dr. Brüninga, v smislu Youngovega načrta predložili ves reparacijski spor haaškemu razsodišču.

Odmev v Baslu

Reparacijska banka je odklonila podaljšanje nemških kreditov

Basel, 12. januarja. AA. Upravni svet za mednarodna plačila je na formalno zahtevo guvernerja francoske narodne banke odobril prošnjo nemške narodne banke, naj bi bil podaljšan kredit, ki ga uživa za brezplačno reparacijske dajatve Nemčije. Sklep upravnega odbora je bil soglasen.

Basel, 12. januarja. AA. Banka za mednarodna reparacijska plačila objavila poročilo o včerajšnjih 17. seji upravnega odbora banke.

Upravni odbor mednarodne reparacijske banke je nato pooblastil predsednika banke, da obnovi za čas največ od 3 mesecov kredit 25 milijonov dolarjev nemški narodni banki, ki zapade 4. februarja 1932, toda pod pogojem, da tudi druge banke, ki so sodelovali pri tem kreditu, sodelujejo v tej operaciji pod prejšnjimi pogoji.

Kar se tice obnove brezplačnega kredita nemški narodni banki je odbor mednarodne reparacijske banke odobril obnovo tega kredita na izrečeno zahtevo francoske narodne banke, katere stališče so soglasno odobrili tudi ostali člani odbora v glavnem zaradi tege, ker je Luther pred sejo upravnega odbora izrazil bojazen glede usode nemške vlate. Upravni svet je nato Lutheru odgovoril, da bi za eventualni padec nemške marke moral odgovarjati nemška vlada.

Pomen Brüningove napovedi za Jugoslavijo

Beograd, 12. januarja. Komentirajoč izjavo dr. Brüninga piše »Politika« mod drugim:

Izjava dr. Brüninga, s katero napoveduje ustavitev vseh reparacijskih plačil, zelo prizadene tudi naše interese. Pred vsem je treba upoštevati finančni efekt takega koraka, ki predstavlja za nas težko izgubo in grobo kršenje naših pravic, katerih se naša država ni nikdar odrekla. Končno nas zadeve tudi kot čuvanje miru in mednarodnega pravnega reda, zasnovanega po krvavi vojni, reda, ki naj onemogoči vsako bodočo vojno. Kajti če lahko velesila enostransko

odpove svoje mednarodne pogodbene obveznosti glede reparacij, potem ne more niti več verjeti, da ne bo naslednjega dela odgovarala tudi druge obveznosti ter odrekla tudi priznanje mirovnih pogod, ki dočajo sedanje meje držav. Kancelar dr. Brüning je izbral zares najtežjo in najnevarnejšo pot za rešitev reparacijskega vprašanja. Kakor lani v vprašanju »Anschlussa«, tako je tudi letos uvedel v mednarodno politiko nove metode iznenadenja. To največje iznenadenje zelo sporoča na znanje nemške kraljice, da so vse mednarodne pogodbe samo papirnate.

Dano besedo je treba spoštovati

Pariz, 12. januarja. AA. »Le Temps« priobčuje intervju Herriota, ki je izšel v belgijskem listu »La Meuse« o zunanjih politiki in o razorožitvi. Predsednik francoske radikalno - socialistične stranke pravi v tem intervjuju med drugim:

Vzgojen sem bil v tem, da je treba dano besedo spoštovati. Zato ne morem priznati, da bi smeli Nemci kršiti verajske mirovne pogodbo in Dawes-Youngovo pogodbo, ki so jih prostovoljno podpisali. Moja doktrina pravi: Pogodbe so nedotakljive. Nisem osmisljen v obsođbi ljudi, ki lahko plafajo, ki bi bili lahko plaćali, ki pa tega nikoli niso hoteli storiti.

Nemška fronta

Berlin, 12. jan. g. Izjave državnega kanclerja dr. Brüninga, da Nemčija ne more dala plačevati reparacij, so zadele v Nemčiji na strnjeno fronto soglašanja. Tisk desničarskih strank ugotavlja samo, da je prisla

Naboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Bethlen
posesti Beograd?

Budimpešta, 12. januarja. g. Bivši ministri predsednik grof Bethlen je včeraj odpotovil v Italijo. Njegov obisk v Italiji je preračunan na približno deset dni. V političnih krogih smatrajo, da ni izključen.

PODROUZNIKE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8 — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošttem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Drugi sestanek senata

Izvolitev verifikacijskega odbora — Počastitev spomina staroste ČOS dr. Scheinerja

Beograd, 12. januarja p. Dopoldne ob 10. je imel senat svoj drugi sestanek, na katerem je izvolil verifikacijski odbor. Seji senata so prisostvovali tudi gg. ministri dr. Kramer, Demetrović, Pučelj, dr. Srškić, inž. Radivojević in dr. Kraljević. Seji je predsedoval starostni predsednik g. Ivan Hribar.

Po prečitanju zapisnika prvega sestanka je senat takoj prešel na dnevni red. Predsednik g. Hribar je pozval senatorje, naj stavijo predlage glede izvolitve verifikacijskega odbora, ki šteje 11 članov. Senator Simonović je predlagal, naj se izvrši volitev v vzklikom. Za člane verifikacijskega odbora je predlagal naslednje gg. senatorje:

Kosta Timotijević, Marko Radulović, Osman Vilović, Daka Popović, dr. Zelimir Mazuranić, dr. Josip Šilović, Dimitrij Ildžanović, dr. Uroš Desnica, dr. Fran Novak, Milijutin Petrović in Jovan Antiparmaković. Pri nato sledelom glasovanju je bila predlagana lista z večino glasov sprejeta. V svrhu konstituiranja verifikacijskega odbora je g. Ivan Hribar odredil 10-minutni odmor.

Med odmorom se je verifikacijski odbor konstituiral ter izvolil za predsednika senatorja dr. Josipa Šilovića, za tajnika

pa senatorja Jovana Antiparmakovića. Po zopetni otvoritvi seje je g. Ivan Hribar objavil senatu vest o smrti staroste češkoslovaškega sokolskega odbora. Seji senata je bila nato zaključena.

Po seji so imeli senatorji konferenco, na kateri so razpravljali o sodelovanju senata pri novi politični stranki Jugoslovenske radikalno demokratske kmetske demokracije.

Delo verifikacijskega odbora bo končano v dveh dneh. Prihodnja seja senata, ki bo sklicana pismeno, se bo vrnila najbrž že v petek 15. t. m. Na tej seji bo izvršena verifikacija mandatov, nakar bo do senatorji zapriseženi ter se bo definativno konstituiralo predsedništvo.

Nova nevarnost vojnega konflikta na Daljnem vzhodu

Naraščajoča napetost med Japonsko in sovjetsko Rusijo — Izvajalno postopanje Japonske — Vojne priprave v severni Mandžuriji

London, 12. januarja. Po veste iz Pekinga, se je batil, da bo prišlo med Japonsko in sovjetsko Rusijo do resnega spora. Ta bojazen temelji na izjavi japonskega generalnega štaba svojim oficirjem, po kateri je japonski generalni štab popolnoma pripravljen na morebitno grozilno stališče sovjetske Rusije zaradi dogodkov v Harbinu.

To stališče japonskega generalnega štaba potrijeva tudi inozemski opazovalci, ki s skrbjo zasledujejo nadaljnji razvoj nadvise napetega položaja v severni Mandžuriji. Japanska pošilja že nekaj dni močne oddelke čet proti severni Mandžuriji, očvidno z namenom, da bi zasedla Harbin.

In Mandžuriji. Japanska pošilja že nekaj dni močne oddelke čet proti severni Mandžuriji, očvidno z namenom, da bi zasedla Harbin.

V nevtralnih političnih krogih domnevajo celo, da je krvave nemire v Harbinu v preteklem tednu, ko je prišlo, kakor znano, med ruski in kitajskimi policijskimi stražami do težkih spopadov, izvzvala Japanska, da bi imela preteže za dirigiranje svojih čet v Harbinu. Sum japonske protiruske provokacije v Harbinu se te pri nevtralnih

opazovalci povečaval še s tem, da se ruski belogardistični artillerijski kapetan Atamanov Semeonov pogajal v Mukdenu z japonskim vojaštvom in nekatерimi voditelji mongolskih plemen, pri čemer se vedno ni popolnoma jasno, kakšen namen imajo ta pogajanja. Vsekakor vedno bolj prevladuje vtis, da bo Japanska izvzvala spor s sovjetsko Rusijo, kar ne bi samo poostrolo položaj v Mandžuriji, temveč izvzvalo tudi najdaljosegnejše mednarodne zapletljaje.

London, 12. januarja. Letošnja zima je prinesla v vremenskem poglavju vsej Italiji številna presenečenja in popolnoma nenormalne vremenske prilike. Sredini jeseni so divljali hudi snežni viharji in v decembri je padla temperatura na 6 do 10 stopinj pod nivo. V zadnjih dneh poročajo iz Cavaleseja, da so tamkaj opazovali svojevrsten naravni pojav. V višini tisoč metrov in še višje je nastal vročinski val, tako da je temperatura v senci narastla na 15 stopinj, dočim je bilo v dolinah 2 do 5 stopinj mraza. V južni Italiji je zapadlo mnogo snega in zavladala je ostrá zima, tako da so volkovi v okolici Asculi Picena prišli do človeških prebivališč in napravili med drobnico mnogo škode. Parnik »Sorizzo«, ki je bil s premogom naložen na poti iz Arse v Spezzio, je bil v viharju težko poškodovan, tako da je kapitan ukazal zavoziti na peščene čeri Marenne. Položaj parnika je zaradi nemirne morske zelo kritičen.

Rim, 12. januarja. V pretekli noči so čutili po raznih krajih južne Italije močen potres. Sredinski potres je bil v Crotone, kjer le povzročil tudi znatno škodo. Iz strahu pred novimi potresimi sunki prebivajo ljudje kljub hudemu mrazu na prostem. Zaradi prestanega strahu je dve osebi v prizadetih krajih zadebla kap.

Rim, 12. januarja. V pretekli noči so čutili po raznih krajih južne Italije močen potres. Sredinski potres je bil v Crotone, kjer le povzročil tudi znatno škodo. Iz strahu pred novimi potresimi sunki prebivajo ljudje kljub hudemu mrazu na prostem. Zaradi prestanega strahu je dve osebi v prizadetih krajih zadebla kap.

Deputacija SKJ na pogrebu dr. Scheinerja

Ljubljana, 12. januarja. Pogreba staroste ČOS dr. Josipa Scheinerja se udeležo kot zastopniki Sokola kraljevine Jugoslavije I. podstarosta Engelbert Gangl, II. podstarosta Gjuro Paunković, saveznični čelnik Ivan Bajzelj, član savezne uprave dr. Riko Fuchs in saveznični prospekt Verij Švajger. Sokolska delegacija odpotevajo jutri opoldne iz Ljubljane.

Ban dr. Marušič v Beogradu

Beograd, 12. januarja. M. Včeraj je prišel v Beograd ban dravške banovine dr. Marušič. V teku današnjega dne je posetil posamezne minstre in razpravljal z njimi o zadevah dravške banovine.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 12. januarja. AA. Vremensko poročilo direkcije železnic v Ljubljani po stanju ob 8. zjutraj: Bistrica-Bohinjsko jezero + 1, oblačno, snega 15 cm; Brežice + 1, oblačno, snega ni; Črete + 3, jasno, snega ni; Dravograd-Meža — 5, oblačno, megla, snega 10 cm; Jesenice — 1, oblačno, snega 15 cm; Kamnik + 1, oblačno, megla, snega 2 cm; Kranjska gorica — 2, megla, snega 30 cm; Kočevje + 4, oblačno; Kotoriba + 1, lepo, snega ni; Ljubljana gl. kol. + 2, oblačno; Ljutomer + 1, jasno; Maribor gl. kol. + 2, jasno, snega ni; Novo mesto + 2, oblačno, snega 5 cm; Št. Janž na Dolenjskem — 3, oblačno, snega 3 cm; Tržič + 3, snega 3 cm; Rakov + 4, oblačno.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 2259.35 — 2266.19, Bruselj 781.66 — 784.02, Curih 1097.85 — 1101.15, London 187.56 — 195.06, New York 5611.30 — 5628.30, Pariz 220.83 — 221.49, Praga 166.87 — 167.37, Trst 281.49 — 287.49.

INOZEMSKIE BORZE

Curih: Beograd 9.10, Pariz 20.11, London 17.37, New York 513, Bruselj 71.20, Milan 25.95, Madrid 43.20, Amsterdam 205.80, Sofija 3.71, Praga 15.20, Varšava 57.46, Budapešta 3.05.

Skupni davek na poslovni promet

Zanimivo in važno predavanje finančnega nadsvetnika g. Josipa Mošetizha v Trgovskem domu

Ljubljana, 12. januarja.

Ceprav se davčni zavezanci, predvsem pa obrtniki in trgovci, ne navdušujejo za davek in zato tudi ne mnogo za davčne teorije, četudi bi se moral, vendar je bila smoci udeležba pri predavanju o skupnem in splošnem davku na poslovni promet, ki je bilo v dvorani Trgovskega doma, dokaj lepa. Predaval je višji finančni svetnik g. Josip Mošetizh, in sicer je razložil najtežja davčna vprašanja, ki se tičejo zlasti trgovcev, tako stvarno ter jasno, da so postala umiliva slehernemu pazljivemu poslušalcu.

Finančna uprava pobira od 1. aprila lani poleg starega 1% prometnega davka še novi, skupni davek ter so davkopalčevalcem določila o njem večinoma nejasna, odnosno pravice in dolžnosti, ki jih nalaže. Zato je finančna uprava odredila, da prireja za davkopalčevalce informativna predavanja.

Sistem skupnega davka je zelo kompliziran in še tem bolj nerazumljiv zaradi tega, ker je finančna uprava izdala k osnovnim zakonom še celo vrsto izpremjalnih zakonov in uredov.

V poštov prihaja predvsem dve davčni vprašanja: 1. kdo plača splošni in kdo skupni davek na poslovni promet in 2. katere dolžnosti in pravice pritičajo davčnim zavezancem izza 1. IV. 1931 po zakonu in uredbah o prometnem davku.

Temu splošnemu davku je zavezani le promet: 1. osebnih storitev, odnosno uslug proti odiskodnini; sem spada promet proti poklicev, promet gospodarskih pisarn, notarjev, advokatov, zdravnikov, brivcev itd.; 2. obrtnikov, ki izvršujejo popravila in 3. trgovci, obrtniki in producenti, ki prodajajo blago, ki ni zavezano skupnemu davku. Takšnega blaga je pa zelo malo, zato se je po 1. IV. 1931 število davčnih zavezancev splošnemu davku zelo skrčilo. Splošnega davka so oproščeni skoraj vsi trgovci in tudi večina obrtnikov.

Skupni davek obdavčuje le promet blaga, ki je zavezano po zadevnih zakonskih določbah temu davku. Obdavč osebnih storitev, odnosno obdavč uslug proti odiskodninam skupni davek ne pozna, prepriča jih splošnemu davku. Obremenjuje predvsem le uvozne in producente. Nadaljnje prodaje so načeloma oproščene plačevanja davka.

Nato je predavatelj naštel vse zadene urede, ki naštevajo vse vrste blaga, ki je zavezano skupnemu davku in poslovne pravke »Služb. lista«. Blago, ki v zadevnih tabelah ni navedeno ali, ki ga te tabele oproščajo skupnemu davku, je ali prosti oproščeni prometnega davka, ali pa podvržen splošnemu davku.

Kdo plačuje ta davek, nam odgovarjajo tudi omenjene tabele, saj temelji sistem skupnega davka na načelu enokratne obdavčbe, to se pravi, da se plača davek od enega in istega predmeta le enkrat za vse prometne faze od proizvajalca do konzumatorja.

To vprašanje je finančna zakonodaja rešila tako, da se deli skupni davek na 3 kategorije: 1. uvozni skupni davek, 2. kombinirani skupni davek in 3. celotni skupni davek.

Skupni davek se plačuje predvsem pri uvozu blaga in je vseeno ali se uvaža v trgovske, obrtne ali zasebne svrhe. Čim je uvozni davek plačan, je nadaljni promet prost prometnega davka, splošnega in skupnega. Uvozeno blago se pa ne sme predelovati v druge izdelke, sicer so izdelki zopet zavezani skupnemu davku. Tako so n. pr. trgovci, ki prodajajo uvoženo nepredelano kolonialno in manufakturno blago povsem prosti skupnega davka, ako blago prodajajo nepredelano.

Trežje je bilo izvesti načelo enokratne obdavčbe glede blaga, ki ga izdelujejo, predelujejo ali obdelujejo v tuzemstvu, ker v tem primeru gre za sistem enokratne obdavčbe produkcije, fabrikatov in polfabrikatov, iz katerih lahko izdelujejo še celo vrsto najrazličnejših produktov. Iz tega je nastal kombinirani skupni davek in na drugi strani dopolnilni skupni davek. Načelo enokratne obdavčbe prometa od proizvodnje do prehoda v roke konzumenta je povsem dosledno izvedeno le pri kombiniranem skupnem davku. Pri tem davku so vse prometne faze od proizvodnje surovin do prehoda fabrikatov v roke konzumentov obdavčene. Čim plača davek producent, ki je pri teh surovinah ali blagu zavezani davkopalčevalce, so vse vmesne prodaje prosti prometnega davka — splošnega kot skupnega.

Ta idealni način enokratne obdavčbe pa ni izvedljiv pri vseh vrstah blaga iz davčno tehničnih razlogov. Finančna zakonodaja si je pomagala tako, da je v takšnih primerih obdavčila posebej promet s surovinami, promet fabrikatov in polfabrikatov. Ta skupni davek vmesnih prometnih faz se imenuje dodatni skupni davek.

Vse to je za davkopalčevalce posebno važno zato, ker morajo vedeti, da, čim je oni, ki je po tabelah o skupnem davku označen kot plačalec daveka, plačal svoj skupni davek, je plačal tudi skupni davek za celo vrsto vmesnih faz. Vsak trgovec in obrtnik mora točno vedeti ali je po tabelah o skupnem davku podprtven prometnemu davku ali ne, sicer se lahko zgodi, da bo plačeval prometni davek, čeprav tega ni dolžan. Vrst blaga in predmetov, ki so zavezani skupnemu davku, je pa nešteto, zato jih predavatelj ni mogel posebej naštevati, podrobnejše se pa davkopalčevalci lahko pouče na davčni upravi. V splošnem pa zadeve skupni davek vedno

ma proizvodno in vse prometne faze do potrošnika.

Zakon o skupnem davku nalaga prometni davek producentu. Vtash je pa težko določiti, kdo je producent. Načelno pojasnjuje to vprašanje člen 2. uredbe z dne 20. julija 1931, ki jo je objavil 29. avgusta lani »Službeni list«.

Treba je pa tudi vedeti, kdo je potrošnik. Potrošnik je namreč tudi, kdor prodaja blago v nepredelanem stanju, ni pa torej potrošnik predelovalec, ki predeluje blago v izdelke, ki so podvrženi skupnemu daveku.

Obširno je predavatelj tudi govoril o pravilih in dolžnostih davkopalčevalcev in sicer predvsem o prevlivali prometnega davka.

Razlikoval je dve vrsti prevlivatev: očitno in neocitno. Očitna prevlivatev je, ako se skupni davek priračuna vidno v fakturi k prodajni ceni, neocitna pa, ako se vključira v prodajno ceno prometnega daveka. Pri splošnem davku se očitna prevlivatev ne sme nikdar izvršiti, pač pa same davkopalčevalce vključirati prometni davek v prodajno ceno. Pri skupnem davku je pa dovoljena očitna in neocitna prevlivatev. Očitna prevlivatev je zelo omejena, prevliliti sme davkopalčevalce samostisti skupni davek, ki ga je plačal, a samo v primeru, če je knjiža, che vodi knjiža o opravljenem prometu v vseh ostalih primerih je pa dovoljena neocitna prevlivatev.

Važno vprašanje je tudi, kako se plačuje prometni davek, in sicer se plačuje: a) pavšalno, b) po knjigi opravljenega prometa, ali c) za vsak posamezni promet. Za vsak posamezni promet se plačuje prometni davek zlasti: 1. pri uvozu, 2. pri dobavi državnim in samoupravnim

telesom in 3. pri prometu živine za zakoj.

Skupni davek je treba plačati za vsak uvoz posebej, ne glede na to, ali je uvozni podjetnik ali ne.

Najbolj pa davkopalčevalci gotovo zanimajo davčne prijave, o katerih je predavatelj tudi podrobno govoril.

Davkopalčevalci se dele po plačevanju v dve vrsti, v pavšaliste in knjigaše. Pavšalisti plačujejo davek po prometu prejšnjega leta, knjiža pa po tekočem prometu. Prvi vlagajo samo po eno prijavo na leto (januarja, po preteklu koledarskega leta). Pavšalisti morajo torej letos vložiti prijavo na podlagi prometa lanskoga leta. Ta prijava bo obsegala pri skupnem davku promet od 1. aprila 1931 do konca leta, pri splošnem davku pa od 1. januarja do konca leta.

Pri skupnem davku bodo pavšalisti obdavčeni na podlagi prometa v času od 1. aprila do 31. decembra 1931 za lansko leto in za letošnje leto. Pri splošnem davku bodo po obdavčeni od prometa lanskoga leta za letošnje leto, za davčno leto 1931 so pa že bili obdavčeni na podlagi prometa v letu 1930.

Bolj komplikirane so davčne dolžnosti knjižašev, ki morajo voditi knjige o opravljenem prometu in vlagati mesečne prijave o prometu preteklega meseca, na koncu leta pa še letno prijavo, rekapitulacijo mesečnih prijav.

Kdor vodi točno in popolno knjigovodstvo, da se višina prometa lahko ugotovi že na podlagi poslovnih knjig, mu ni treba voditi še posebne knjige o opravljenem prometu.

Knjižaš lahko odpomiljajo davek na poslovni promet mesečno, da ga vplačajo v gotovini in v menicah, ali pa po izdanih fakturah. Slednji morajo plačati davek najkasneje v 50 dneh po preteklu meseca, prvi pa v 20 dneh.

Pri predavanju je predavatelj odgovarjal, da se na vprašanja prisotnih. K besedi sta se priglavili med drugimi zbornični komponenti g. Fr. Žagar in g. Verbič.

Prisotni so se zahvalili predavatelju za izčrpno ter temeljito predavanje z živahnim odobravanjem.

Lake Placid pričakuje goste

Koliko so Američani potrošili za sportne naprave — Izgledi na zmago

Slikovito ameriško mesto Lake Placid, kjer se bo vršila letos zimska olimpijska, je v znanimenju zadnjih priprav za veliko sportno prireditve. Sele v zadnjem hipu so pritegnili sklenili napraviti umetno dresalšče, kjer se bodo lahko vrstile tekme v umetnem dresanju tudi ob južnem vremenu. Ledeno arena so začeli graditi še v avgustu, pa bo vendar do daně otvorjena. Umetno dresal-

Sonja Hennie in Avstrijee Schäffer.

še je dolgo 65 in široko 18 m tako, da bodo lahko prirejali na njem vse dresalne tekme. Stroški za arenino, ki bo v njej prostora za 3000 gledalcev, bodo znašali 225.000 dolarjev.

Druga krasna poslopja so pa že davno dograjena. Podne tekmovanje proge so bile otvorjene že v prejšnji sezoni, zdaj so jih pa samo popravili, kolikor je bilo treba. Vsi sportni objekti so veljali okrog 7500 dolarjev. Glavna tekmovačna proga na Mount van Hoevenbergu je dolga 2350 m, povprečni padec znaša 10%. Povprečna širina znaša 2 m, na ovinkih pa 4–6 m. Proga ima 25 ovinkov. To je prva tekmovačna proga sveta, ki jo je zgradil nemški inženjer Zentzki na podlagi olimpijskih določb. Olimpijska skakalnica za smuške skoke je veljala 85.000 dolarjev.

Lake Placid je pripravljen in za nastavitev vseh gostov. Američki tisk računa, da bo vsak dan najmanj 20.000 gledalcev. Ob slavnostni otvoritvi bo znašala vstopnina 5 dolarjev, ob navadnih dneh pa 3. Permanentna vstopnina k vsem tekem znaša 45 dolarjev. V smučarskih tekmalah Američani ne upaju na večji uspeh. V vztrajnostnih tekmalah Fini in Svedi. Po splošnem prepričanju bo zmagal Rudstadtštejn. V skoku na smučeh obetajo Američani največ izgledov Američanu Oimoenu, Švicaru Kaunu in bratom Ruud.

Na dresališču bo največja senzacija start večkratnega olimpijskega zmagovalca Thunberga, ki je z Blomquistom največja nad-

Fincev. Poleg njega prihajo v poštov Američani Jaffe in Shea ter Kanadev Robinson. V umetnem dresanju dam bo imela Sonja Hennie po mnenju ameriških strokovnjakov zelo težko nalogo. 16-letna Avstrijka Hilda Holovska in 13-letna Angležinja Taylor pa utegneta pripraviti ob svetovno prvenstvo. Sonja je baje že »dovolj stara mojstrica«, njen nastop bi moral biti brezhiben, če bi hotela obdržati svetovno prvenstvo. Američki tisk je prepirčan, da bodo simpatije očitna, a morda tudi sodnikov, na strani Holovske in Taylor, ki ju pričakujejo z velikim zanimanjem.

V umetnem dresanju gospodov smatrajo Američani skoraj iz izključenja, da bi bil sedanji svetovni mojster Avstrijec Schäffer poražen. Drugo mesto bo zasedel po njihovem mnenju Šved Grafström. V tekmi imata baje največ izgledov zakonca Brunet. V kanadskega turnirja bo Kanada najbrže gladko odpravila Ameriko, Nemčijo (če se udeleži olimpijadi) in Poljsko. Ta tekma bo po številu sicer slaba, po kvaliteti pa zelo dobra, kajti Nemčija in Poljska sta v Evropi najmočnejše narodne ekipe. V celotni kvalifikaciji pričakujejo Američani zmago Norvežanov.

Američani skoraj izključijo, da bi bil sedanji svetovni mojster Avstrijec Schäffer poražen. Drugo mesto bo zasedel po njihovem mnenju Šved Grafström. V tekmi imata baje največ izgledov zakonca Brunet. V kanadskega turnirja bo Kanada najbrže gladko odpravila Ameriko, Nemčijo (če se udeleži olimpijadi) in Poljsko. Ta tekma bo po številu sicer slaba, po kvaliteti pa zelo dobra, kajti Nemčija in Poljska sta v Evropi najmočnejše narodne ekipe. V celotni kvalifikaciji pričakujejo Američani zmago Norvežanov.

Predavanje v »Soči«

Agilno društvo »Soča« je priredilo v soboto 10. t. m. zopet zanimivo predavanje. Podžupan prof. Jarc je predaval o temi »Velika mesta v preteklosti in bodočnosti«. Posegel je 5000 let nazaj in podal najprej sliko orientalskih despotov velikih mest (Babilon, Ninive, egiptskih mest itd.), ki so bila kot prestolice despotov skladnična tributa podložnih plemen in vojnega plena ter z despoti živila in umirala. Grki in Rimljani sta klasična naroda mestne organizacije. Grška »polis« je postala zibelinski mestni zanesi Rimljani svoj jezik in kulturo globoko v barbarske dežele. Rim kot središče rimskega imperija pa pomenuje oblast enega mesta — urbs — nad znamen svetom. S svojimi kolonijami — mesti so zanesi Rimljani svoj jezik in kulturo globoko v barbarske dežele. Poredno je opisal predavatelj prehrano in stanovanjsko bedo v starem Rimu, mestu z nad 1 milijonom prebivalcev. Za germano-romanski mesta srednjega veka, ki niso velika mesta (Nürnberg 20.000 prebivalcev) je značilna delitev dela z okolico, s katero tvori mesto skoraj avtarško enoto: v mestu obrtnik, v podeželju kmet.

Naša velika mesta so produkti industrializacije. Aglomeracija prebivalstva v mestih je razvita tako dač, da na Angleškem ne živi niti četrtna prebivalstva na knetihih, slično v Nemčiji. Veliko mesto je nov dogodek v zgodovini Slovencev zadnjih 50 let. Mestne uprave je problem urbanizma — racionalnega razvoja in ureditve mest — takoreč prehitel in presenetil. Nemci in Francozi posvečajo literarno in praktično temu vprašanju največ pozornosti (n. pr. Akademie des Städtebau, Institut d'urbanisme à La Sorbonne). Govornik je kratko očrtal glavne probleme uprave velikega mesta. Bodočnost velikih mest je sicer nejasna, vendar se zdi, da to ne bodo mesta kakor so ameriška. Odločevala bodo njih obliko: nova prometna sredstva (aerobusi?), nov stavbi material (ieklo?), nove stavbe konstrukcije in nov način življenja (televizor?). Predavatelj je očrtal

vodilne ideje slavnega Corbussierja in citiral njegove besede: Veliko mesto ni samo slučaj ampak ima pravico do obstoja. Veliko mesto je srce slovenskega krovota in možgani človekov. V mestih nastajajo veliki mednarodni dogodki. Od mesta zavisi nacionalna organizacija in nacionalna organizacija je internacionalna. Pohod idej se vrši v ozkem teritoriju velikega mesta, to so središča, so celice sveta.

Jubljanska opera vprizorja v sredo 13. t. m. po skorici dvemesecnem pre sledku zopet veliko rusko štiri desetek opero, ki jo je uglašil slavni skladatelj Rimski-Kor札ov. »Sneguročka«. Naslovno vlogo poje ga Ribičeva. Opero dirigira kapelnik Neft. Inscenacija je g. Ulaničeva. Predstava je za red A.

g. Peček, g. Povh in drugi. Dirigira kapelnik dr. Švara. Režija je Povhetova. Predstava je izven abonamaja in večajo značne operne cene.

Ljubljanska opera vprizorja v sredo 13. t. m. po skorici dvemesecnem pre sledku zopet veliko rusko š

Aleksander Jakovlev:

Piskač

Molče je odšel na peron in se srdito prerival skozi množico. — Kaj je z njim? Valja je bila navajena videti Ščipkova veselega in razposajenega — čeprico si je vselej posadil prav na tilnik, strajo je imel odpeto in lasje so mu v nagajivem šopu padali nad levo senco; zdaj pa je imel ovratnik zapet, čeprico je potisnil prav na čelo in shujšal je, kakor da bi bil pravkar vstal z bolniške postelje. V srcu je začutila vzrok vsega tega: Padel je.

Ščipkov je šel skozi množico, ne da bi se oziral. Hrbet se mu je upognil. Valja ga je dohitela in ga prijela pod roko.

— Počakaj... Kam hitiš? Sem ti mar jaz napotil? — Pogledala mu je v oči.

— Nu, ti, napotil?... Saj vidiš, da mi je množica napotil.

— Kaj je vendar s teboj? Si padel, kuli.

Ščipkovu so se srdito zaiskrile oči.

— Nisem padel, ampak vrgli so me. To je treba ločiti.

— Vrgli? Kdo?

Tedaj je Ščipkov mahom postal spet tak, kakršen je bil časili — jezen, zadirčen in neugnan, — prav tak, kakor je bil tedaj, kadar se je na sestankih perekai s tovariši. Osnih je Valjo z ostrom pogledom in izpregovoril:

— Posadil so tja protirevolucionarje, od katerih nimajo naši pričakovati nič dobrega.

— Protirevolucionarje? — se je začudila Valja.

— Seveda. Same sivilase starce. Za vsako besedo se love.

Spotoma ji je Ščipkov vse razpovedal:

— ... Pričel sem odgovarjati, pa me je ta vrag precej ustavljal: — Kaj nam to pripoveduješ? Vprašal sem vas o nečem drugem. Začneva spet iznova — on pa se lovi za besede. Se celo predržen je postal. — Vem, pravi, — da ste vsi vključno klepetulje. Jezik vam zelo dobro teče. Zna pa nihčič.

— Pokazal sem mu, kakšne klepetuje smo. Tedaj je sklenil roke in dejal: — Izpita je konec. — Pravi, pravcati starozimovec.

— In te je vrgel?

Ščipkov jo je postrani pogledal — nepotrebno vprašanje ga je užalilo.

— Tega ne bom pustil kar tako, — je dejal odločno. — Izvedel sem za njegovo ime, Gordon se piše. Sivilski trebušnik. Lica — vo! Po dve kosi poje. In takoj izpočetka me je vprašal: — Ste komsomolec? — Ko je zvedel, da sem komsomolec, me je pričel privijati.

— In Borisov? — je vprašala Valja.

— Kaj je z Borisom? — je razdraženo dejal Ščipkov.

— Je tudi padel?

— Ali takle potuhnjenev vobče more pasti? Njega so izpustili.

Pomolčal je. Valja ni vedela, kaj naj reče. — Ali naj ga tolažim?

— Sicer pa, temu prisakaču Borisovu ne bom nikdar odpustil. Ali se spominjaš, kako ga poleti kar nič ni bilo volja, da bi se vključil učila? — Samo oviraš me. Slabo se učiš. — Kako sem se mogel učiti, če nisem imel časa.

Valja je z negotovostjo dejala:

— On je tudi imel sestanke.

— Mar je imel take ko jaz?

— Je tudi njega izpravašval Gordon?

— Tudi. — Ščipkov je pomolčal. — Vprašal me je po nekem Dostojevskem. Odgovoril sem. Tedaj pa so se vsi pričeli smejati. Ali je mar malo Dostojevskih na svetu? Idioti. Sicer pa, čudni časi so nastali. Buržuji spet ležejo na dan.

Vso pot je stresal svojo jezo. Valja končno ni mogla več vzdržati:

— Ali ti ni bilo dolgočas po meni? Samo o izpitu govoris in spet o izpitu.

Ščipkov se je mahoma nasmehnil.

— Za malo mi je. Učil sem se in učil, zdaj pa namah »padel«. Vsi se mi smejejo.

— Kaj bi to! Pozabi! Vesela sem, da si se vrnil.

— Tega ni moči pozabiti. O tem se bomo pomenili še v časopisu. Sem se že odločil. Napisal bom članek v »Mladinski list«. Ta Gordon mi ne bo ušel.

IV.

Cež tri dni je Ščipkov na sestanku poročal o tem, kako se vrše izpitki za prestop na visoko šolo.

Govoril je navdušeno, spet je bil prejšnji Ščipkov — oblasten, silen, bistroumen. In vsem je bilo jasno — na visokih šolah nekaj ni v redu. Zakaj so Gordonii dobili oblast v roke...

— Tovariši, napisal bom o tem v »Mladinski list« in vi boste pričali o mojem tukajnjem delu.

— Seveda bomo. Daj jim, vragom!

— Za kaj sino se borili?

— Trebušniki bodo spet sedli na naše hrbe.

— Ščipkov, pojutranjšnjim je sestanelek.

— Ne, dajte mi teden dni dopusta. Rad bi osredotočil misli na to temo, da bo članek res imel uspeh.

— Ne moremo brez tebe.

— Ne, kar napravite brez mene. Samo slučajno sem prišel. Lahko tudi ne bi bil prišel.

— Nu, če ne gre drugače, bomo pa sami. Ti pa piši.

Ta večer — prvi večer po povratku — je bil Ščipkov spet zadovoljen: njegova avtoriteta je neomajana, pa naj bo tam, kar hoče...

V naslednje dni je v čitalnici brskal po časopisih. Zapisoval si je nekaj, črtal in spet zapisal. Hodil je mračen in zamisljen.

— Kaj ti je? — ga je vprašala Valja.

— Gledam, kako treba pisati članke. Vidim, da je to težko, če nisi varen.

— Če bi stal na straži, — pravi načelnik novincu, — pa bi se približal nekemu objektu, ki ga straži, bi zaklical trikrat »Stoj, sicer ustrelim« Ponoviti to!

— Če bi stal na straži in bi viden nekoga prihajati, bi zaklical: »Trirkat stoj, sicer ustrelim.«

— Nisi me razumeš. Zaklical bi enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Zaklical bi, gospod narednik, samo enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Ščipkov je omahnil in dvignil levo roko, kakor da bi se hotel pred kombraniti.

— To se pravi... — je iz navade zamrmrl.

In spet obmolknal.

— Da, da, bratec, to se pravi, da si osramotil ves naš Serebrjanski.

Ščipkov je vrgel časopis proč in zbežal iz čitalnice. Stiskal je, kako so se zadaj krohotali.

— Še ena vojaška.

— Če bi stal na straži, — pravi načelnik novincu, — pa bi se približal nekemu objektu, ki ga straži, bi zaklical trikrat »Stoj, sicer ustrelim.« Ponoviti to!

— Če bi stal na straži in bi viden nekoga prihajati, bi zaklical: »Trirkat stoj, sicer ustrelim.«

— Nisi me razumeš. Zaklical bi enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Zaklical bi, gospod narednik, samo enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Ščipkov je omahnil in dvignil levo roko, kakor da bi se hotel pred kombraniti.

— To se pravi... — je iz navade zamrmrl.

In spet obmolknal.

— Da, da, bratec, to se pravi, da si osramotil ves naš Serebrjanski.

Ščipkov je vrgel časopis proč in zbežal iz čitalnice. Stiskal je, kako so se zadaj krohotali.

— Še ena vojaška.

— Če bi stal na straži, — pravi načelnik novincu, — pa bi se približal nekemu objektu, ki ga straži, bi zaklical trikrat »Stoj, sicer ustrelim.« Ponoviti to!

— Če bi stal na straži in bi viden nekoga prihajati, bi zaklical: »Trirkat stoj, sicer ustrelim.«

— Nisi me razumeš. Zaklical bi enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Zaklical bi, gospod narednik, samo enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Ščipkov je omahnil in dvignil levo roko, kakor da bi se hotel pred kombraniti.

— To se pravi... — je iz navade zamrmrl.

In spet obmolknal.

— Da, da, bratec, to se pravi, da si osramotil ves naš Serebrjanski.

Ščipkov je vrgel časopis proč in zbežal iz čitalnice. Stiskal je, kako so se zadaj krohotali.

— Še ena vojaška.

— Če bi stal na straži, — pravi načelnik novincu, — pa bi se približal nekemu objektu, ki ga straži, bi zaklical trikrat »Stoj, sicer ustrelim.« Ponoviti to!

— Če bi stal na straži in bi viden nekoga prihajati, bi zaklical: »Trirkat stoj, sicer ustrelim.«

— Nisi me razumeš. Zaklical bi enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Zaklical bi, gospod narednik, samo enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Ščipkov je omahnil in dvignil levo roko, kakor da bi se hotel pred kombraniti.

— To se pravi... — je iz navade zamrmrl.

In spet obmolknal.

— Da, da, bratec, to se pravi, da si osramotil ves naš Serebrjanski.

Ščipkov je vrgel časopis proč in zbežal iz čitalnice. Stiskal je, kako so se zadaj krohotali.

— Še ena vojaška.

— Če bi stal na straži, — pravi načelnik novincu, — pa bi se približal nekemu objektu, ki ga straži, bi zaklical trikrat »Stoj, sicer ustrelim.« Ponoviti to!

— Če bi stal na straži in bi viden nekoga prihajati, bi zaklical: »Trirkat stoj, sicer ustrelim.«

— Nisi me razumeš. Zaklical bi enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Zaklical bi, gospod narednik, samo enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Ščipkov je omahnil in dvignil levo roko, kakor da bi se hotel pred kombraniti.

— To se pravi... — je iz navade zamrmrl.

In spet obmolknal.

— Da, da, bratec, to se pravi, da si osramotil ves naš Serebrjanski.

Ščipkov je vrgel časopis proč in zbežal iz čitalnice. Stiskal je, kako so se zadaj krohotali.

— Še ena vojaška.

— Če bi stal na straži, — pravi načelnik novincu, — pa bi se približal nekemu objektu, ki ga straži, bi zaklical trikrat »Stoj, sicer ustrelim.« Ponoviti to!

— Če bi stal na straži in bi viden nekoga prihajati, bi zaklical: »Trirkat stoj, sicer ustrelim.«

— Nisi me razumeš. Zaklical bi enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Zaklical bi, gospod narednik, samo enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Ščipkov je omahnil in dvignil levo roko, kakor da bi se hotel pred kombraniti.

— To se pravi... — je iz navade zamrmrl.

In spet obmolknal.

— Da, da, bratec, to se pravi, da si osramotil ves naš Serebrjanski.

Ščipkov je vrgel časopis proč in zbežal iz čitalnice. Stiskal je, kako so se zadaj krohotali.

— Še ena vojaška.

— Če bi stal na straži, — pravi načelnik novincu, — pa bi se približal nekemu objektu, ki ga straži, bi zaklical trikrat »Stoj, sicer ustrelim.« Ponoviti to!

— Če bi stal na straži in bi viden nekoga prihajati, bi zaklical: »Trirkat stoj, sicer ustrelim.«

— Nisi me razumeš. Zaklical bi enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Zaklical bi, gospod narednik, samo enkrat stoj, toda trikrat zapored.

— Ščipkov je omahnil in dvignil levo roko, kakor da bi se hotel pred kombraniti.

— To se pravi